

וארטים לפרשת השבוע

ח ב. דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות. רש"י מביא שהיתה מדרגה ליד המנורה שעליה היה עומד הכהן ומטיב את המנורה. והקשו האחרונים הרי המנורה היתה בגובה ג' אמות ורוב האנשים גבוהים מג' אמות וא"כ מדוע הוצרך למדרגה? ותירצו שהיות וכהן גדול אסור לו להגביה ידו מעל הציץ משום השם דכתיב ביה (סוטה לח.) לכך הוצרך להיזהר בזה היטב ולעשות לו מדרגה. מלא העומר.

ח ג. ויעש כן אהרן. אומר רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. ידועה השאלה מדוע שינה אהרן מציווי ה', ומה השבח שלא שינה? וי"ל שהמילה **כן** פירושו שווה כמו 'כן בנות צלפחד דוברות' ודרשו חז"ל 'שכיונו דבריהם' והנה כשהיה כהן גדול ראוי אז נר המערבי דלק 24 שעות (תמיד לג.) ושמן שהיו שמים בנרות כמידת שמן ללילה ובכ"ז נר המערבי דלק 24 שעות ולא רק לילה, ולפי"ז הפירוש ויעש כן אהרן שעשה כל הנרות שווים וזה הכוונה 'כן' שעשה כל הנרות שווים והרי דלק הנר המערבי יותר מכולם וזה הכוונה מלמד שלא שינה לא הכוונה שלא שינה מהוראת השם, זה פשיטא, אלא הכוונה מלמד שלא שינה את כמות השמן ושם בהכל שווה ללא שינוי בין נר לנר ולמדו מהמילה **כן** שזה שווה. וזהו השבח שאע"פ שלא שינה זה דלק 24 שעות, והשבח הוא שהוא כה"ג ראוי. ארץ חמדה.

ח ח. ולקחו פר בן בקר וגו' ופר שני בן בקר תיקח לחטאת. פרש"י שהפר הראשון היה עולה וכו' והוא קרבן ציבור בע"ז. ויש להקשות (כה"ק הגמ' בזבחים פט:) הא רש"י בויקרא ה' ה' הרחיב בטעם שחטאת קודמת לעולה משום שקודם מרצים אח"כ נותנים מתנות ולא להיפך, וא"כ קשה למה כאן הקדים מתנות (עולה) לריצוי (חטאת)? וי"ל דהנה איתא בקידושין שמחשבת ע"ז הקב"ה מצרפה למעשה, ועולה כידוע מכפרת על המחשבה, וכפרה צריך רק בע"ז שרק אז נאמר שמחשבה כמעשה, וכאן נתינת העולה הוא על ע"ז ולכך כיוון שהעולה כאן מכפרת לכן נותן זאת קודם החטאת, וזה מה שכותב רש"י ולקחו פר בן בקר והוא עולה שהוא קרבן ציבור לע"ז.

ט א. וידבר ה' אל משה בשנה השנית לצאתם ממצרים. וברש"י שזאת השנה היחידה שהקריבו פסח במדבר. והקשו בתוס' קידושין לו: מה הטעם שהקריבו רק באותה השנה? ועיי"ש. אומר הסטיפלער, שקרבן פסח חייבים רק מי שיש לו קרקע בארץ ישראל, ובשנה השנייה זה היה נקרא שיש להם קרקע בא"י שהיתה מוחזקת להם מאבותיהם דאר"י מוחזקת מאבותיהם, מלבד קנין פירות שעדיין לא היה להם, ואף שעדיין לא נכנסו לארץ, היו רשאים לכבוש אותה והקב"ה הרי הבטיח שיכבשו, וקיי"ל כל שבידו הוי דבר שבא לעולם. אבל אחרי הפסח בשנה השנייה זה היה אחרי חטא המרגלים. שהיה בט' אב (תענית כט.) ואז נגזר שלא יזכו להיכנס לארץ, ממילא זה כבר לא היה 'בידו' עד שחזרה להם שוב הזכות לכבוש לאחר ארבעים שנה שמתו כל דור יוצאי מצרים.

ט א-ב. וידבר ה' אל משה בשנה השנית ויעשו בני"י את הפסח במועדו. ופרש"י במועדו אף בשבת. והתורה חידשה את זה בשנה השנית ע"פ שבת פז: שפסח חל בשבת כי הקמת המשכן היתה באותה השנה בא' ניסן שחל ביום ראשון. וממילא יד ניסן יום הקרבת הפסח חל בשבת. והקשה המשך חכמה, א"כ אמאי הסתפקו בני בתירא בפסחים סו. האם פסח דוחה את השבת הרי להדיא איתא בתורה שעשו את הפסח במועדו והמועד שם היה שבת, ואת מה שכתוב מפורש בתורה הם וודאי לא שכחו? וי"ל ע"פ פסחים נ: בתוס' ד"ה מאליה, דאיתא שם דמי שאין לו קרקע פטור מקרבן פסח. והנה איתא בשבת קלא. דמזוזה וציצית אינם דוחים את השבת כי יכול להפקירם. וא"כ גם את הקרקע יכול להפקיר וא"כ לא ידחה שבת וכל מה שדוחה זה רק בזמן שהיובל נוהג שאז א"א להפקיר את גוף השדה כי זה חוזר ביובל וזה גופא היה ספקם של בני בתירא. עוי"ל שבזמן המדבר כשהקריבו פסח בשבת היה וודאי שהבהמה לא טריפה, וכדאיתא במדרש (הובא בשבת כב. תוס' ד"ה וכו') שהענן היה יודע מה קורה בגוף הבהמה כרנטגן. וזה בני בתירא הסתפקו שמא רק במדבר פסח דחה שבת, משא"כ היום שזה מוכרע רק ע"פ רוב אולי לא ידחה את השבת.

ט ג – ה. בארבעה עשר יום בחודש הזה בין הערביים וגו' ויעשו את הפסח בראשון וכו' בין הערביים. יש להבין מדוע נכפל כאן 'בין הערביים'? וי"ל שהנה בני"י מנו אז למעלה מ-600 אלף גברים מבין עשרים שנה ומעלה, ובאותו הזמן שמשו בכהונה רק שלושה כהנים, אהרן אלעזר ואיתמר. וא"כ שלושה כהנים היו עסוקים ברבבות פסחים וזהו פלא גדול משום כך דייק הפסוק בין הערביים תעשה אותו וכן ויעשו בני"י את הפסח בין הערביים לומר לנו שזה נעשה למרות הכל. משך חכמה.

ט ו. ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח וכו' ויקרבו לפני משה ואהרן ואמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע וגו'. יש להקשות דהפסוק מתחיל ויקרבו לפני משה ואהרן וממשיך ויאמרו אליו והיינו אל משה ויש להקשות הרי היו כאן שניים, גם משה וגם אהרן? ועוי"ק דהא הם אמרו להדיא שהם היו טמאים לנפש אדם אז למה שאלו למה נגרע, הא הם טמאים? וי"ל ע"פ מה דאיתא בסיפרי בפרשתנו פיסקא ז דאפש"ל ק"ו דקרבו פסח בא בטומאה מפרה אדומה שבאה בטומאה כי היו מטמאים את הכהן השורף את הפרה, וזו היתה טענתם. ובעקרון היה אפשר ליישב שפרה היא חוקה. אבל מצינו במדרש עה"פ ויקחו אליך פרה אדומה לך אני מגלה טעמה של פרה ולאחרים חוקה.

לפייז נמצא שלגבי משה אינה חוקה, ולכן האנשים אמרו אליו למשה למה נגרע הרי ילפינן מפרה שבאה בטומאה, אבל לאהרן לא יכלו לטעון כי אהרן יאמר להם שפרה היא חוקה, משא"כ למשה שלו לא היתה חוקה. אהל תורה קאצק.

ט ו. ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח וכו' יעשו פסח שני. הגמ' בסוכה מרחיבה למה הם היו טמאים. ומביאה הגמ' ב' שיטות, או שנגעו בארונו של יוסף, או שנגעו בנדב ואביהו. ודוחה הגמ' את השיטה שנגעו בנדב ואביהו כיון שהיה להם זמן להיטהר. ומסקינן שנטמאו במת מצוה שטיפלו בו. והקשה שם הצ"ח, מה הנידון בכלל איך נטמאו, הרי כל יום מתים מאות אנשים, בפרט בכזה קהל גדול. ותירץ, דהנה מצינו שהתורה מונה את בניי פעמיים, פעם ראשונה אחרי שמשה קיבל את הלוחות השניות, שזה היה במוצאי יו"כ, ופעם שנייה בא' אייר באותה השנה, ואומר רש"י בתחילת כי תשא שבשניהם הם היו אותו מספר, דהיינו, אפשר לומר שלא נפטר ולא נולד בעם ישראל כלום. ולפייז הכל מובן, כיון שזה היה בניסן של אותה השנה אז אף אחד לא מת וע"ז מקשינן בגמ' איך היו טמאים. ותירצו או ארונו של יוסף, או מת מצווה, ומה זה מת מצווה מי שאין לו קרובים וזה שייך רק בגרים שהם הערב רב שלא נמנו עם השבטים ובהם כן נחסר באותה התקופה.

ט ח. עמדו ואשמעה מה יצווה ה' לכם. הפסוק מדבר על טמאים שבאו לשאול את משה רבינו איך יקיימו את הפסח. ענה להם משה **עמדו** ואני אבדוק מה ה' מצווה לכם. וקשה מה זה ה' **עמדו** הזה, הא בכל מקום אחר כמו למשל אצל בנות צלפחד לא אמר עמדו אלא: ויקרב משה את משפטן לפני ה'. מתרץ המשך חכמה, כיון שמשה היה יושב במשך היום במחנה לויה ושם היה מקבל את הקהל הרב, ורק כשדיבר עם הקב"ה היה נכנס לאהל מועד, כדכתיב ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו, א"כ על כל השאלות משה נכנס בלי שום חשש, כי השואלים לא היו טמאים. אבל כאן משה חשש שמא הטמאים יכנסו עמו וזה אסור, ולכך א"ל **עמדו** ואני אלך לשמוע מה יאמר ה'.

י לה. ויהי בנסוע הארון וגו'. איתא בשבת קטו: פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות למעלה ולמטה וכו' דהיינו שהיא מוקפת נון הפוכה לפני ואחרי. יש לפרש את העניין כך הנה איתא במדרש (בר"ר צ"ג) שטבע הדגים שכאשר יורד הגשם מן השמים הם פותחים את פיהם לשתות מי גשמים למרות שהם גדלים בתוך המים כי הם מתאווים למים עליונים. והנה נון תרגומו הוא דג ובהיות שברחו בני ישראל מהר ה' כמו שכתוב ויסעו מהר ה' וזה להפך מטבע הדגים לכן נתן להם הקב"ה סימן של דג הפוך. חת"ס.

יא ד. מי יאכלנו בשר. יש להקשות הלא טעם המן היה משתנה למה שרוצים, אז על מה הם התלוננו שיחשבו על טעם הבשר ויקבלו את זה? וי"ל שמצינו שנאמר על המן שטעמו כצפחית בדבש והיינו שטעם המן תמיד נשאר בו גם טעם של דבש ולמשל כשחשב על דגים הרגיש בזה דגים עם טעם של דבש וכן הלאה. והנה מצינו בחז"ל שטעם הדבש פוגם את טעם הבשר וכן נפסק בשו"ע יו"ד קג ד. שבשר בדבש דינו כנותן טעם לפגם, וזה טענו ישראל אנו רוצים להרגיש טעם בשר וזה אין לנו במן שיש בו גם טעם הדבש שפוגם בטעם הבשר. ישועות יעקב.

יא ו. ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו. משמע שלא היה להם מה לאכול, וקשה הא היה להם מן בשפע רב, ואכלו מזה לשובע נפשם. וי"ל ע"פ רש"י בפסוק זה זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חינם, וקשה האם לזאת יקרא חינם הרי הם שילמו ע"ז במיטב בניהם ובנותיהם והיכן חינם יש כאן, אלא אומר רש"י חינם מהמצוות, והיינו שלא הורידו להם מזכויותיהם כי זה לא היה בגדר נס שמורידים מהזכויות, והנה כעת שקיבלו מן וזה נס אזי מורידים להם מהזכויות, וזוהי כוונתם: נפשנו יבשה אין כל, והיינו שיבשה מהמצוות, ומובן גם איך דור דעה כזה שראה את כל ניסי יציאת מצרים וכו' דורש אבטיחים וקישואים וכו' הרי הם היו דור מיוחד שכל אחד מאותו דור היה גדול בפני עצמו ואיך בקשו ד"ז, התשובה היא שזה גופא גדולתם שהם לא רצו להוריד ממצוותיהם ולאכול על חשבון המצוות. האוסטרווצא.

יא יב. האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי וגו'. בתרגום אונקלוס תרגם, האב אנא לכל עמא הדין, אם בני אינון. והיינו על ההריון הוא קורא אב. ומבאר הרמב"ן כאן כי ההריון נקרא אבא שנעשה ע"י האב ולכך נקרא האב הורה, ואילו לאם מיוחסת הלידה מפני שהיא היולדת. וזה כוונת התרגום האנכי הריתי - הכוונה האנכי אב. אם אנכי ילדתיהו אני לא אמם שילדתי אותם. ולפייז מובנים דברי רש"י במגילה יג. על אסתר כתוב כי אין לה אב ואם, ואומר רש"י שאביה מת ברגע שהיה ראוי להיקרא אביה והוא בשעה שהאמא נתעברה, כדאמר רב אחא עיברתה מת אביה. וכשילדתה אמה מתה ולא נראית להקרא אם מעולם ועיי"ש.

יא כח. ויען יהושע ויאמר אדוני משה כלאם. ויאמר לו משה וגו' מי יתן כל עם ה' נביאים. בביאור פלוגתת משה ויהושע י"ל ע"פ ב"ב עה. דשם איתא פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני הלבנה. והכוונה דמשה ס"ל כהחמה שאפשר ששני מלכים ישתמשו בכתר אחד, ולכן אמר מי יתן כל עם ה' נביאים, אבל פני יהושע כלבנה שבבריתא העולם טענה אין שני מלכים משתמשים בכתר אחד ולכן אמר אדוני משה כלאם כי כולם מקבלים את כוחם ממשה בלבד. רוח חיים לרבי חיים מוולאז'ין.

יא כח. אלדד ומידד מתנבאים במחנה. אומר רש"י שהתנבאו ש'משה מת ויהושע מכניס את עם ישראל לארץ'. אומר הגאון, הנה לקמן פרק כ פסוק יב. הקב"ה אמר למשה שהטעם שמשה לא יכניס את בני"ל לארץ כי משה לא דיבר לסלע אלא היכה אותו, ואם משה היה מדבר אל הסלע, אזי אלדד ומידד לא היו מתנבאים שמשה מת ויהושע מכניס, כי משה היה מכניס וזמ"ש **מילה בסלע** (משה יאמר מילה לסלע) **משתקוּתא בתרין** (משתיק שתים, אלדד ומידד).

יב א-ג. ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח. והאיש משה עניו מאוד. תימה הלא משה לקח את ציפורה עשרות שנים מקודם לכן ומדוע דיברו בזה רק עכשיו (ועיין רש"י)? וי"ל דהנה אלדד ומידד התנבאו מקודם, שמשה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ ולא בני משה, ואיתא בחז"ל שת"ח משום שמטיל אימה יתירה בציבור לא לש"ש אין בנו ממשיך אותו, עוד איתא בסנהדרין פב. הבעל ארמית לא יהיה לבנו שררה וכבוד, וכששמעו מרים ואהרן שיהושע יירש את משה, ולא אחד מבניו של משה לא ידעו הטעם, אם משום שמטיל אימה יתירה או משום שבעל ארמית, וכעת כששמעו שמשה עניו גדול ממילא הוא בוודאי לא הטיל אימה יתירה, אלא אולי הטעם הוא בעילת ארמית לכן דיברו בו, ומה שהוא זוכה לגילוי שכינה הלא גם בנו דיבר ה', וענה להם ה' לא כן עבדי משה פה אל פה אדבר בו, והוא קדוש ממכם והוא חלילה לא בעל ארמית אלא גיירה. דברי אברהם.

יב א-ג. ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכושית אשר לקח. והאיש משה עניו מאוד. מה הקשר בין הענווה שלו לסיפור של מרים? וי"ל דאיתא בריש ויקרא א קטנה, והטעם איתא בחז"ל דאיכא למימר או משום שמשה קצת עשה פגם במה שלקח אשה כושית או משום שמשה היה עניו. ומרים ואהרן דיברו על הפגם וראייתם מזה שיש א' קטנה. וכעת בא הפסוק ומעיד שהטעם בא' הקטנה הוא משום והאיש משה עניו מאוד. **עו"ל** שטענת מרים היתה למה משה פורש מאשתו הרי הוא עדיין לא קיים פו"ר, כי הוא קיבל את התורה מרצונו ולא מכפייה כדכתיב ישמח משה במתנת חלקו וא"כ הוא כקטן שנולד, והוא צריך לקיים כעת פו"ר, וזאת בשונה מכל ישראל שהם לא נקראו כקטן שנולד, משום שקיבלו את התורה מתוך כפיית ההר כגיגית. (ויעיין בהרחבה בזה בהקדמה לשב שמעתתא) וע"ז עונה התורה שמשה היה עניו ואחז עצמו ככולם שלא קיבלו מאהבה ולא נקראים כקטן שנולד, ולכך מיקרי שקיים פו"ר. **עו"ל** שמשה פרש מאשתו מדין ק"ו שנשא (שבת פז). ומה עם ישראל שדיברה שכינה עמם פעם אחת נצטוו לפרוש, אני שכל שעה ושעה לא כ"ש. ומרים אמרה שהוא קדוש ואינו צריך לפרוש. אבל משה שנשא ק"ו היה עניו מכל אדם וס"ל שהוא ככולם.

יב ג. והאיש משה עניו מכל האדם אשר על האדמה. השל"ה אומר שיש כאן רמז מיוחד בפסוק והוא ע"פ מה שמצינו בתורה שלשה ענווים משה אמר ונחנו מה, אברהם אמר ואנכי עפר ואפר, ודוד אמר אנכי תולעת ולא איש, ומשה היה עניו מכולם כי אברהם המשיל עצמו לעפר, דוד לתולעת ומשה אמר אני כלום. וזהו עניו מכל האד"ם. אד"ם ר"ת אברהם, דוד, משה, והיינו שמשלושתם משה הכי עניו.

יב ח. פה אל פה אדבר בו. יש להקשות הנה כידוע אהרן ומרים דיברו במשה ע"ז שפרש מאשתו, והקב"ה אומר להם פה אל פה אדבר בו, יש להקשות מה הקב"ה עונה להם בזה שפה אל פה אדבר בו? וי"ל דמצינו בברכות כ: דבעל קרי אסור בדברי תורה אבל בהרהור מותר וילפינן לה ממתן תורה דכתיב ביה אל תגשו אל אשה ושם היה דיבור ושומע כעונה. הרהור בעלמא מותר. והנה נבואה בעלמא היא רק חזיון ואין בכך דיבור ונביא רגיל לא צריך לפרוש מאשתו כשהוא מדבר עם הקב"ה, וזו היתה טענת אהרן ומרים שכיון שנבואה היא רק הרהור לא היה למשה לפרוש מאשתו כיוון שנבואה היא רק הרהור ובעל קרי מותר בכך, וע"ז אמר להם הקב"ה עבדי משה פה אל פה אדבר בו, וכיון שכך יש לו דין של שומע כעונה והוי כדיבור ולכך הוא צריך לפרוש. רבי דב דיסקין.

יב יג. ויצעק משה אל ה' לאמר אל נא רפא נא לה. פרש"י שקיצר בתפילה זו שלא יאמרו ישראל על אחותו מאריך ועלינו לא, ונשאלת השאלה שהרי על עם ישראל התפלל 40 יום 40 לילה ברציפות, ושמעתי מהמגיד מישרים הגרש"מ מלמד שליט"א שהביא בשיעוריו לבאר דהנה ידוע ממרן הח"ח שאדם אומר 200 מילים בדקה ולפי החשבון יוצא ב40 יום קצת יותר מ11 מיליון מילים, והנה עם ישראל היו 60 ריבוא וכתב המשך חכמה בפרשת בא שזה 2 מיליון, א"כ יוצא לכל יהודי קצת יותר מ5 מילים, וא"כ אם היה מוסיף עוד מילה כבר יכלו לטעון שיש פה פוליטיקות ועל אחותו הוא יותר מאריך.

יב טו. ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים. ובזבחים קב. מי הסגירה? אם תאמר משה הסגירה משה זר הוא, ואין זר רואה נגעים, וא"ת אהרן הסגירה הא הוא קרוב ואין קרוב רואה נגעים. וקשה למה אצל משה לא שאלו הא קרוב הוא? מתרץ האוסטורבצא, דהנה יש להקשות אמאי אהרן קרוב הרי כולם התגייירו והיו כקטן שנולד ול"ה שום קורבה ביניהם? אלא י"ל ע"פ מה דאיתא דגר שנתגייר באונס לא אמרינן ביה כקטן שנולד (דין זה מופיע בגור אריה' והרבה מהפוסקים מביאים את זה) וכל ישראל כולל אהרן התגייירו באונס שכפה עליהם הר כגיגית, אבל משה היה על ההר והוא לא התגייר באונס, כדכתיב ישמח משה במתנת חלקו. לכך הוא כקטן שנולד ולא מיקרי קרוב אצל מרים.

מאמרי מוסר וסיפורים מענייני הפרשה

הכרת הטוב:

פרשת השבוע מסתיימת עם מעשה מרים ואהרן שדברו במשה ולאחר שהצטרעה מרים בשל כך נאמר והעם לא נסע עד האסף מרים והמתינו לה כל העם שבעת ימים עד שנתרפאה מצרעתה. ובמה זכתה לכך שכל העם יחכה לה, אומר רש"י, זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור. רואים מכך יסוד עצום של הכרת הטוב. הלא זה לכאורה לא כזה מעשה גדול ס"ה היא חיכתה לראות מה שייעשה עם משה מתוך שהיא אחותו ודואגת לו, למרות זאת היא קיבלה חזרה שמיליוני בני אדם המתינו לה שבעה ימים כהכרת הטוב על אותה השעה. ז"א שיש הרבה פעמים שאדם אומר מה לי להכיר טובה לפלוני הלא הוא לא עשה זאת בשבילי אלא בשבילו, רואים מכאן שזו לא טענה, אלא אם אדם עשה בשבילך משהו אתה כבר נהיה משועבד אליו ומחויב לו הכרת הטוב. והתכונה הטובה הזאת של הכרת הטוב היא תורשה מאבותינו שהיו בולטים בעניין זה באופן נפלא. כעין זה מצאנו במכות מצרים הקשורות ליאור או לעפר הארץ, צווה הקב"ה למשה שיימנע מלהכות אותן, אלא יאמר לאהרן שיטה את ידו על מימי היאור או יכה על עפר הארץ, וזאת משום שמשה נעזר ביאור כאשר אמו הצפינה אותו שם בתיבה, ועפר הארץ הגן עליו כשהרג את המצרי. למדו מזה חז"ל מדת ק"ו, אם לדומם נצטווה משה להכיר טובה, לאדם החי על אחת כמה וכמה שמצווים אנו להכיר טובה. וביארו כבר בעלי המוסר, שמכאן אנו לומדים שמדת הכרת הטוב אינה רק משום שמן היושר להשיב טובה למי שמטיב עמנו, כי אם כן הרי היאור והעפר הדוממים, אינם חשים בטובה שעושה עמם משה כאשר לא הוא המכה אלא אהרן, הם הרי כלל אינם מצפים להחזרת טובה מצדו של משה. אלא הכרת הטוב היא מעלה עבור מכיר הטובה, כי בזאת הוא קובע בנפשו מדות טובות. עוד מצינו בתורה לכלב תשליכון אותו וכן מצוות פדיון פטר חמור והכל משום הכרת הטוב לכלב שלא חרץ כלב לשונו, ולחמור שעזר לנו ביציאה ממצרים לסחוב המסעות. וכעין שמצאנו בחז"ל גם שצריך להוכיר טובה גם למי שלא מתכוין להנות אותך כמו שמובא ביבמות סג. שאשתו של רבי חייא היתה מצערת אותו והוא היה משקיע רבות לקנות לה דברים. שאלו רב למה אתה עושה זאת הלא היא מצערת אותך? ענה רבי חייא בכ"א כיון שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מהחטא אז מחובת הכרת הטוב אני קונה לה מתנות. והנה אשת רבי חייא בודאי לא התקשטה בשביל לעשות לו טוב כי הלא היא ציערה אותו והיא התקשטה בשביל עצמה ובכ"א כיון שסו"ס רבי חייא נהנה מזה הוא פייסה במתנות, רואים כאן שעניין הכרת הטוב הוא אפי' כשאין כוונה לכך.

ובכדי לקבל מהקב"ה שפע צריך להקדים ולהודות לו כמו שמצינו בברכת המזון שקודם אנו מאריכים בנודה לך על כל הטובות ורק אח"כ נפתח השפע לבקש רחם נא וגו' ונא אל תצרכינו וכו'. וכ"ה במודים שבשמו"ע אחרי שמודים לקב"ה על חיינו המסורים בידך וכל הטובות שגמלנו אז אנו יכולים לבקש שישים שלום טובה וברכה חיים חן וחסד ורחמים וכו' וכו' בהרחבה, כי הצינור לפתוח את השפע זה ההודיה והתודה שאומרים קודם לכן. והכרת הטוב היא היסוד בעבודת ה', ועד כדי כך רגש של הכרת הטוב אמור להיות גדול עד שהגמ' אומרת לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו. ואפי' ששיעבדו אותך כיון שהיו לך למחיה אתה חייב להכיר טובה ע"כ זה חידוש אדיר בהכרת הטוב. וביותר מצינו במידת הכרת הטוב שאפי' כשיש ציווי מפורש מה', אם זה סותר את רגש הכרת הטוב אז יש להימנע מלעשות זאת, כמו שמצינו שהקב"ה בקש ממשה לנקום נקמת מדיין ומובא בילקוט שמעוני שמשה אמר שהוא נתגדל במדיין ואינו יכול, לכך והוא עשה זאת ע"י שליח. ואותו הדבר משה לא הסכים לגאול את ישראל למרות ציווי ה' עד שיבקש רשות מיתרו ואם חמיו יתרו לא היה מסכים הוא לא היה גואל למרות ציווי ה'. אומר רבי חיים שמואלביץ בשיחות מוסר בענייני הכרת הטוב שרואים מכאן יסוד עצום בעניין זה של הכרת הטוב. והטעם הוא כי כל הפותח פתח לחבירו נפשו חייב לו, ולעולם לא יוכל להשיב לו טובה על מה שעשה, כי כשחברו עשה לו טובה הוא לא היה חייב לו הכרת הטוב, והוא כשמשלב זה משום הכרת הטוב אז זה פחות ממה שהוא קיבל. והכח שיש להכרת הטוב הוא גדול ועצום, עד שמצינו בחז"ל שאליהו החיה את בן הצרפתי וכן את אלישע את בן השונמית משום רגשות של הכרת הטוב. וכאשר האדם מתבונן סביבו הן לאביו ואמו והן לבני ביתו והן לחבריו לספסל הלימודים או למקום העבודה ובוודאי שנהנה מהם באיזה עניין כמה רגשי הכרת הטוב יהיו לו שיחזיר ע"כ טובה. והכרת הטוב אינה מסתכמת באמירת תודה, אלא להשתדל תמיד לעשות כל צרכיו של המטיב באופן המופלא ביותר.

והכופר בטובתו של חברו סופו שיכפור בטובתו של הקב"ה, כי הכופר בטובתו של חברו, הרי חש הוא שחברו כלל לא עשה לו טובה, אלא זה מגיע לו, ואם כן חלילה גם כלפי הקב"ה, יקשה עליו להרגיש כי הוא חן אותו תמיד במתנת חנם, ואינו חייב לו כלום. והדברים מבוארים בספר החינוך, שביאר כי מצוות כיבוד אב ואם, שורשה הוא להכיר טובה ולגמול חסד עם אביו ואמו, שהם סיבת היותו בעולם. וצריך להוסיף שכשאדם לא מכיר טובה לקב"ה ושוכח מי נותן לו את השפע אז גם הקב"ה לא נותן לו הלאה שפע. הרב דסלר במכתב לתלמיד (מכתב מאליהו ח"ג) מעיר: "לא מצאתי במכתבך אפילו מילה אחת של תודה. הלא כי תבין כי לא מאשר אני צריך לתודתך אני מוכיחך, אך מאהבתי אותך, האם תהיה כפוי טובה?... הזהר לחזק רק את רגש הכרת הטוב, והיה זה לאושרך תמיד...". והמשיב רעה תחת טובה כתוב במשלי לא תסור רעה מביתו,

ואמרו חז"ל אין לך קשה מלפני הקב"ה יותר מכפיות טובה, ומזה הטעם נטרד אדם הראשון מגן עדן, וביערות דבש כתב ששורש כל המידות הרעות מקורו בכפיות טובה. ובחינוך כתב שכפיות טובה היא מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואדם. ובלב אליהו כתב שהדרך להכיר את הבן אדם זה לפי מידת הכרת הטוב שלו. והרב מבריסק היה אומר מי שהוא לא מכיר טובה הוא לא רק מושחת אלא הוא לא בן אדם. וכע"ז מובא ברמב"ן פרשת האזינו שמי שאינו מוכיר טובה למי שגמלו טוב הוא קרוי נבל.

ואצל אנשים גדולים מצאנו מאוד את רגש הכרת הטוב באופן נדיר ומיוחד אפי' על דברים קטנים שעשו להם. הגמ' בכתובות דף קה מספרת על אחד שהפריח נוצה מעל בגדו של הדיין והוא כבר פסל עצמו לדון משום שחייב לו הכרת הטוב. בשנת תרע"א היה החפץ חיים לבדו בבית המרחץ, ופתאום התעלף עד שכמעט שלא נותרה בו רוח חיים. בסיעתא דשמיא הגיע למרחץ הבלן, ולאחר מאמצים רבים הצליח להציל את חייו של מרן הח"ח. במשך כל ימיו, היה הח"ח מכיר לו טובה עצומה על מה שהציל את חייו, והיה מעמידו בבית הכנסת בסמוך למושב, ובחגים אף היה מזמינו ושותה עמו 'לחיים'. ולא הסתפק בזה, עד שבירכו שיאריך ימים יותר ממנו, ואכן זכה הבלן להיפטר בשיבה טובה, כמה חודשים לאחר פטירתו של הח"ח. פעם כשהגיע האמרי אמת אל העיר ברלין שבגרמניה לצורכי רפואה הוא היה כבר רבי מפורסם וכל תושבי העיר העשירים חפצו מאוד לארח אותו אך הרבי אמר שהוא מתארח רק בביתו של השוחט רבי אליעזר פרידמן שהיה בקצה העיר ורחוק מאוד מבתי הרופאים, וכן היה זה אכסניה פשוטה וצנועה לעומת האכסניות הרבות והמפוארות והקרובות שהציעו לו. בזמן היותו באכסניה הוא היה שרוי בשמחה גדולה והשמיע דברי תורה ערבים לרוב עד שהנוכחים התפלאו מהאורות בהם היה שרוי, וכשנשאל למה בחר באכסניה פשוטה ורחוקה זו הוא ענה משום שארבעים שנה קודם לכן כשהגיע למקום לדרוש ברופאים ועדיין לא היה מוכר מספיק מי שאירח אותו היה רבי אליעזר, וכעת חש כלפיו הכרת הטוב להשיב לו על הארוח דאז. **בנו של** רבי שלום איזן הגיע לגיל מצוות, ועלה עם אביו לרבי איסר זלמן מלצר לקבל את ברכתו ולהזמינו לשמחה. אמנם עקב גילו המופלג וחולשתו של רבי איסר זלמן, היה ברור שלא יכול להשתתף בשמחה. והנה, בעיצומה של השמחה, נראתה לפתע בפתח דמותו של רבי איסר זלמן. הכל השתוממו על מה ראה הגאון הישיש לטרוח כל כך. הסביר להם רבי איסר זלמן שיש לו הכרת הטוב לבעלי השמחה, משום שכשבאו להזמינו לבר המצוה, חלף הרהור במוחו: 'יהי רק עתה אביו של הנער התחתן, וכבר בא להזמיני לבר המצוה של בנו... איך שהזמן חולף מהר... וזה עורר אותי שיש להזדרז ולשוב בתשובה. "בזכותם זכיתי להרהור תשובה! לא מגיעה להם על זה הכרת הטוב?!" ... **החזו"א** נסע לתל אביב לבר המצוה של בנו של ר' מנדל דייטש, משום הכרת הטוב על שעזר למרן החזו"א וזוגתו ברדתם מהאניה כשהגיעו ארצה, לסחוב את מזוודותיהם. וכשפעם הגיע לביתו של החזו"א, והרבנית סירבה להכניסו בטענה שהדבר מפריע ללימוד של בעלה, אמר לה מרן החזו"א: "הלא זהו ר' מנדל שעזר לנו עם החבילות, וצריך לתת לו להיכנס!"

יש תמונה ידועה של רבי אליהו לופיאן שהוא מגיש ספל עם חלב לחתול, סיפר נכדו שהסיפור שמסתתר מאחורי התמונה הוא כדלהלן. בישיבת כפר חסידים סבלו מהצקות של עכברים והחליטו להביא חתול לישיבה כדי שיסיר את מכת העכברים שהישיבה סבלה ממנה כאשר נודע הדבר לרבי אליהו הוא בעצמו הלך להביא חלב לחתול תוך שהוא מסביר שעושה זאת משום הכרת הטוב לחתול על שרותיו למען הישיבה. וידוע שכשהיה מוסר שיעורים לתלמידיו בחיק הטבע לאחר השיעור היה מנקה את האבנים לאות הכרת הטוב. וכן כל שמחה שהיתה אצל משפחתו של הספר שהיה מסתפר אצלו היה קונה מתנה והיה מגיע לשמחה והיה יושב ומשתהה הרבה זמן אצל כל נכדי וצאצאי הספר. **בברית מילה** לנינו של רבי אליעזר יהודה פינקל השתתף רבי יחזקאל סרנה. כשנכנס למקום רבי שלום שבדרון שהיה כהן ביקש ממנו רבי יחזקאל שיברך אותו שיזכה גם הוא להשתתף בשמחת ברית לנין, ואכן רבי שלום ברכו בברכת כהנים שיזכה במהרה לעשות שמחת הברית לנינו. כעבור 13 שנים בשעות הבוקר נשמעות דפיקות בדלת ביתו של רב שלום שבדרון היה זה נכדו של רבי חצקל סרנה שהגיע בשליחות סבו להזמינו לברית שמתקיים כעת וכהכרת הטוב על ברכתו של אז הוא בא להזמינו בהוראת סבו לברית. **כשנפטר רופא השניים** ד"ר משה לרנר שהיה הרופא האישי של האדמו"ר הישועת משה מויזניץ, הרבי עוד לפני הלוייה פתח משניות והחל לשלוח לו חבילות למעלה ולמד משניות לע"י, לאחר מ"כ השתתף בלוייה ודיבר רבות שיש לו חובות כלפי הרופא ועליו להכיר לו טובה בכל מה שיכול. **רבי שלום משאש** שהיה רבה של ירושלים היה מופלא במידת הכרת הטוב, אחד הסיפורים המופלאים של הכרת הטוב שלו היה שבצעירותו הוא רצה לשחוט את העוף של הכפרות והשוחט הקבוע נאנס ולא בא אז הוא נאלץ לנסוע לשוחט שהיה גר באיזה מושב רחוק כדי לקיים את המצווה של הכפרות. לאחר יום כיפור הגיע אותו שוחט וביקש להזמין את רבי שלום לביקור אצלו בחג הסוכות ורבי שלום אמר בטח אני מגיע, וכך כל שנה עד סמוך לפטירתו היה מגיע אותו שוחט ומזמינו לחוה"מ סוכות ורבי שלום היה זוכר לו חסד נעורים שלפני עשרות שנים הוא שחט את התרנגול של הכפרות, וכל שנה בא אליו לביקור בחוה"מ סוכות ולא עזרו כל תחנוני המשפחה שהוא כבר החזיר מספיק, באומרו שהכרת הטוב היא מעל לכל ואין לזה גבול.

מסופר על רבי משה פינשטיין שפעם הוא עלה לאיזה נדיב לדבר עמו על איזה עניין והנדיב היה גר בקומה גבוהה והמעלית לא פעלה אז וכשירד מהנדיב הוא אמר למקורביו שהוא צריך לעלות חזרה. מקורביו שידעו

כמה קשה עליו ההליכה לעת זקנותו הציעו שהם יעלו לומר את הדברים שהרב רוצה, אך רבי משה אמר שזה דבר חשוב מידי בשביל שהוא ישלח שליח, ואכן רבי משה עלה שוב מספר רב של קומות, להפתעת המקורבים רבי משה עלה בשביל לומר תודה ויישר כח על הכוס תה שהכין לו שזה מאוד הרווה את נפשו וע"כ יישר כח, המקורבים שאלו מה כ"כ חשוב לעלות למה לא עשה אותם שליחים לכך? אמר רבי משה הלא אני שתיתי את התה ולא אתם ועלי מוטלת ההודיה. **וכעין הסיפור** הזה היה עם הרב אלישיב שכעשר שנים לפני פטירתו הוא עבר טיפול רפואי מורכב ע"י פרופסור גדול מחו"ל. לאחר הטיפול אמרו לו שהפרופסור רוצה להיכנס אליו טרם נסיעתו אמר הרב אלישיב אנא מכם תלמדו אותי איך אומרים תודה באנגלית, לפליאת מקורביו אמר הרב אלישיב תודה א"א לומר ע"י שליח תודה זה מחוייבות שלי לאומרו ולכן עלי ללמוד איך אומרים באנגלית בשביל שאוכל להודות לו באופן אישי, וכמו שמצינו באמירת מודים שלא מהני שומע כעונה אלא כל הציבור אומר מודים דרבנן.

רבי יואל מסטמאר היה מצויין מאוד במידת הכרת הטוב והיה מכיר טובה כל ימיו למי שעשה לו טוב והיה מחזר אחר עצה למצוא דרך להחזיר טובה למטיבו ולא רק לאותו אדם אלא גם לבניו אחריו לדורותם תמיד זכר להשיב להם כגמולם הטוב. ולעומת זאת כשהיה רואה חלילה כפיות טובה אצל מישהו זה היה נחשב אצלו לדבר הגרוע ביותר. **פעם הגיע רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** וביקש מרבי חיים קניבסקי איזה קונטרס בשם 'ברית איתן' והוסיף ואמר לרבי חיים שאביו היה יהודי פשוט ובתור ילד צעיר הוא היה מראה לי ברחוב סנדלר פלוני שהיה יהודי פשוט אך היה לו בן ת"ח ותמיד אבי היה אומר אתה רואה את פלוני שהוא פשוט בכ"א יש לו בן ת"ח כך אני רוצה שאפי' שאני פשוט אתה בני תהיה ת"ח, ודבר זה דרבן אותי כל החיים ללמוד בהתמדה, ולאחרונה שמעתי שאותו בן ת"ח הוציא קונטרס ברית איתן אז מהכרת הטוב לאותו ת"ח אני מעוניין ללמוד בקונטרס הזה. והוסיף רבי חיים בשבעה לרבי מיכל יהודה שגם הוא כיון שהוא תלמיד לרבי מיכל יהודה הוא מרגיש צורך ג"כ ללמוד בספר הזה. מתוך הספרים מידות והנהגות טובות, בדידי הוי עובדא, יערב נא שיחי, טוב להודות לה', מידות טיש.

סיפור נוסף על חובת הכרת הטוב לגוי שלא התכוון כלל לעשות לי טובה. היה זה לפני מספר שנים בתחנת רכבת בארה"ב חיכו מספר רב של אנשים. כשלושים שניות לפני שהגיעה הרכבת נפל יהודי שומר תורה ומצוות לתוך המסילה והרכבת עוד רגע מגיעה. היהודי נשאר בבור כמאובן ללא יכולת לזוז וכל הציבור שאג שאגות נוראות בידעם שעוד כמה שניות אותו יהודי נדרס למוות במיתה משונה. לפתע קם כושי גדול קפץ לבור העלה את היהודי ויצא החוצה. שנייה אח"כ הרכבת הגיעה. נפשו של היהודי הייתה לשלל בזכות אותו כושי. היה שם במקרה איש תקשורת מפורסם שמיד ניגש אל הכושי ואמר לו אתה יודע איזה מעשה גדול עשית הצלת אדם ממוות בטוח, מסרת נפשך למען הצלת נפש אחר התסכים להתראיין אצלנו? אותו גוי אמר אין לי זמן אני חייב לצאת לדרך. ניגשו אליו שאר האנשים שהיו שם ואמרו איך אתה מסרב אחרי כזה מעשה אדיר ונדיר. אמר אותו גוי אני לא מבין מה אתם רוצים? אני ראיתי אדם שנופל לתוך המסילה והבנתי שאם הוא יידרס הנסיעה תתעכב לפחות כשעה, ואני מאוד ממחר לעבודה שאני מקבל שם עשר דולר לשעה, לכן קפצתי להצילו והכל למען הזמן שלי שחשוב לי כי חבל לי להפסיד את הכסף שאני מרוויח מהעבודה. אותו אדם שניצל הגיע לשאול לרב זילברשטין מה יעשה, הנה בשעת מעשה הוא קיבל ע"ע שמי שיציל אותו הוא יתן לו מאה אלף דולר, האם מחוייב הוא לתת מדין הכרת הטוב או שפטור הוא לתת כי הוא לא התכוון כלל להצילו אלא פעל לטובתו האישית? ורבי חיים קניבסקי אמר שחובה משום הכרת הטוב לשלם כל המאה אלף דולר. ומצינו כע"ז על המן הרשע שמבני בניו למדו תורה בבני ברק וזכה לכך משום שהיה חיזוק גדול בעקבות גזרותיו להשמיד ולהרוג. אז אפי' שלא כיוון לחיזוק, כיון שהתחזקו בגללו מגיע לו שכר ומבני בניו למדו בב"ב.

ומי שהוא לא מכיר טובה הוא פחות מבעלי חיים שגם להם יש רגש של הכרת הטוב כמו שמצינו בכמה מקומות גם בחז"ל וגם בזמנינו רואים איך בעלי חיים נאמנים ומכירים טובה למי שגמל להם טוב. בספר המברך יתברך מרבי יעקב מאיר שכטר שליט"א מביא מעשה שהיה בסיביר, שם שוכנים הדובים הלבנים אשר הציידים מתאמצים מאד ללכודם מחמת פרוותם הלבנה היקרה הנמכרת בהון רב. אך היות שהיא חיה טורפת ומסוכנת, קשה מאד ללכדה. לכן מתחכמים הציידים וחופרים להם בורות בעומק כפל ממדת גבהו של הדוב כשהא זקוף, לאחר מכן מכסים הם את הבור עם קנים רכים המתכסים מהר מאוד מהשלג היורד שם ללא הרף. כשהדוב מטייל מגיע למקום, אזי מכובד משקלו נשברים הקנים הדקים והוא נופל אל תוך הבור. מעשה שהיה באדם שנפל לתוך אחד מהבורות הללו, מה נחרד כאשר הבחין ב"יריבו" הדוב הנורא עומד לצידו בתוך הבור. הוא הבין כי רגעי חייו ספורים, בעוד רגע קט יהפוך הוא לגל של עצמות, פחד אימה אחזוהו והוא התמוטט לרגלי הדוב ציפה להיות טרף בידיו. אך ראה זה פלא, הדוב התיישב לצידו, ולא זו בלבד שהוא לא טרף אותו אלא הוא התחיל לגלות סימני ידידות. לאט לאט סר פחדו, והוא קם ועמד על רגליו, מנסה לטכס עצה איך לצאת מהסבך אליו נקלע. כשראה הדוב שהאדם כבר עומד זקוף היטב, הניח את רגלו על כתפיו של האדם ועם רגלו השניה טיפס אל שפת הבור ונמלט, בהשאירו את האדם בודד בתוך הבור, מצפה למות מרעב. עברו להם שעות מספר, לפתע רואה הוא שוב את "ידידו הדוב" עומד על שפת

הבור בידו גזע עץ עם ענפים עבים, אותו הביא כתשורה למטיבו שיוכל אף הוא לצאת אל המרחב, הדב השליך את הגזע אל תוך הבור והאיש יצא לחירות.

דרכו של רבי אהרן מבעלז כשהיו נכנסים אליו יהודים לבקשת ברכה עם פתק היה הגבאי קורא לפניו את הפתק, והרבי היה מברך. פעם הגיע לביתו של הרבי בחור ישיבה מבני ברק וביקש להיכנס, ענהו הגבאי שכעת א"א להכנס, והבחור החל לבכות, הוא קיבל ידיעה שאביו חולה מאד.. שמע זאת האדמו"ר מחדרו ובירר מההעניין, וציווה להכניסו. כשנכנס הגבאי ורצה לקרוא את הפתק, אמר הרבי פתק זה אקרא בעצמי, הרבי קרא ואמר את שם החולה ושם אמו, ואמר הרי מגיע לו שיוושע.. וכך היה שחי עוד שלשים שנה. בני משפחתו התפלאו מדוע רצה הרבי לקרוא בעצמו את הפתק, ומדוע התבטא מגיע לו שיוושע. אמר הרבי שבחז"ל בעיירה בעלז הלך פעם ברחוב, ולרוחב הכביש היתה שלולית שא"א היה לדלג עליה. פשט אביו של אותו חולה את מעילו והניחה על השלולית כדי שהרבי יוכל לעבור. ומהכרת הטוב של הרבי הוא התחייב שיבריא.

על רבי יעקב לייזר מפשעוורסק מאנטוורפן מסופר שמי שרק עשה לו טובה ולו הקטנה ביותר היה משבחו ומרעיף עליו תודות, אף שמעולם סלד מכך שאחרים יעשו עבורו משהו. בין המכתבים שהגיעו לביתו היה מכתב קבוע מיהודי קשיש שהיה מברכו לקראת הימים הנוראים, ולפני חג הפסח. רבי יעקב לייזר היה מקפיד להחזיר לו תשובה, וציווה לשלוח לו סכומי כסף נכבדים. לשאלת מקורביו סיפר כי בעת שהותו ברוסיה היתה תקופה בה נדד כדי להמציא טרף לביתו. אז שימש כמלמד בקרב הפליטים, ויהודי זה נתן לו מקום ללון בביתו לילה אחד, אני חייב לו הכרת הטוב. בזמן בו שהה רבי יעקב לייזר בפריז לאחר המלחמה היה שם יהודי שנתן לו חמישים דולר, סכום שהי' הון רב באותם ימים. רבי יעקב לייזר זכר לאותו איש את חסדו כל ימי חייו, וכל אימת שהיה מגיע לאנטוורפן היה מזכירו לטוב.

יהודי אחד פגש פעם את הרבי מגור הלב שמחה בשנים שלפני הנהגתו, וסייע לו באיזה דבר קל. לימים החל אותו יהודי להגיע לבית ישראל, כשהופיע בבית המדרש זיהה אותו הלב שמחה, ומיד נעשה לו כשושבין, בעריכת השולחנות היה שולח לו שיריים משולחנו של הרבי, ומקרביו בכל מיני קירובים. באחד הימים פגשו על פתחה של מסעדה, מיד הזמינו לביתו, ולא הניחו לסעוד במסעדה. הכל בגין טובה קטנה, דקה מן הדקה, שעשה בעבורו פעם בהיסח הדעת. סיפר יהודי ישיש: פעם אחת ויחידה, לפני שנות דור, זכיתי לסייעו בענין מסוים. מאז, לאורך עשרים וחמש שנה רצופות, הקפיד לטלפן אלי מידי ערב יום הכיפורים, לאחל שנה טובה.

פעם אירע בזוג שהיו להם ילדים קטנים בביתם והשלום בית לא היה במיטבו, והבעל עמד על דעתו שחפץ הוא להתגרש. היות שהיו בני טובים ממשפחות מיוחסות, הם באו להיוועץ עם גדולי ישראל, ומי שטיפל בסיפור היו הסטיפלער והרב שך, ולאחר שראו כי אינם מצליחים בכך הסירו ידיהם מהעניין. עם זאת רבי ניסים קרליץ לא הרים ידיו והמשיך להשקיע מאמצים רבים אף מחוץ לגדר הטבע. שאלו רבי אברהם ישעיה קרליץ נאמנו, מדוע הוא משקיע כה הרבה בדבר גם לאחר ששאר גדולי ישראל לא הצליחו?! השיב לו רבי ניסים - יש לי הכרת הטוב לאבא של הבעל, וכשיש הכרת הטוב יש שעבודים אחרים וזהו עד מסירות נפש. והם עושים מה שהדין מחייב, ואכן עשו כל ההשתדלות שמחייב הדין לעשותו, וכשלא הצליחו הפסיקו בכך, אבל אני שיש לי הכרת הטוב, עבורי זהו שו"ע אחר, ולכן אני מחויב לעשות כפי ההלכה בתחום זה. והוא אכן השקיע מאמץ רב עד שהשלום בית חזר לאותו בית עד היום הזה. וסיים רא"ש כשברר מהי הכרת הטוב שהיה מחויב לו, התברר כי מדובר בדבר פשוט ממש.

ידיעות חשובות וכן דברים מגדולי ישראל ערוך בדרך של שו"ת

שאלה: בפרשתנו ויהי בנסוע הארון, מה הסגולה שיש בשעת פתיחת הארון? **תשובה:** מרן החיד"א מביא שפתיחת הארון בחודש התשיעי היא סגולה ללידה קלה. ובזוהר כתוב שבשעת פתיחת הארון, זו שעה של פתיחת שערי שמייים וזה זמן מסוגל מאוד לבקש בקשות מאת ה', ומוסיף ע"כ הבן איש חי, שכל זמן שהס"ת מונח על הבימה זה זמן מסוגל לבקש בקשות שיתקבלו, וע"כ יאזור כל אדם חלציו ובין גברא לגברא יבקש רחמים מהקב"ה שיצמיח לו ישועות בעת רצון נעלה זה.

שאלה: חז"ל אומרים שטענת מרים ואהרן היתה הלא גם האבות דברו עם ה' ולא פרשו מנשותיהם? וא"כ זה טענה צודקת כי הנהגת משה פוגעת באבות הקדושים, שעל אף שהיה להם גלוי שכינה, ודיבר עמהם ה' מכל מקום לא פרשו לפני כן מנשותיהם, ואילו משה פרש מאשתו. ואם כן על מה יצא הקצף? **תשובה:** אומר רבינו ירוחם בדעת תורה וז"ל: לראות מזה, כי במעשיו של משה רבינו היה אסור להיות עליהם כל איזה שהוא הרעור, לא כל שקלא וטריא, ולא כל פלפולי הלכות. ז"א, התביעה על כך היתה, שלאנשים מן השורה, גם אם גדולים הם, וצדיקים הם, ונביאים הם, אסור להם להביע דעה על מעשיו של משה רבינו, של גדול הדור, גם אם מעשיו אינם מובנים, גם אם עוררו תמיהה, יש לנו לדעת שהם למעלה מהשגתנו, להכיר בכך ששיקוליו הם מעל לביקורת כי הם מעבר לתפיסתנו. ולא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים וכל המבזה תלמיד חכם אין רפואה למכתו. ועל ביזוי תלמיד חכם לא מהני מה שמוחל לו, כיון דקודשא בריך הוא תבע ביקריה, וכתב החפץ חיים ידוע גודל עונשו של המבזה תלמידי חכמים שאין לו

חלק לעולם הבא. אך היצה"ר מסית לאדם דלא שייך כלל דין מבזה תלמידי חכמים, רק בזמן הגמרא שהיו חכמים ביותר, אבל לא על אלו שבזמננו, והוא טעות גמור, דכל ת"ח הוא לפי הדור, ואפילו בזמננו אם הוא רק ראוי להורות ויגע בתורה נקרא תלמיד חכם, והמבזה אותו אפילו בדברים בעלמא סתם, ואפילו שלא בפניו עוון פלילי הוא, וחייב נידוי על זה... ואין רפואה למכתו ומי שפוגע בת"ח יורד מנכסיו.

שאלה: אם הממשלה תעלה את מחירי הדלק, וכנגד זה יעשו כל נהגי המשאיות הפגנה ולא יעבירו שום סחורה ממקום למקום, האם זה יאיים על ראה"מ? **תשובה:** ברור שכן, שהרי אם לא יעבירו סחורה ממקום למקום לא יגיע אוכל לחנויות, ואם לא יהיה אוכל בחנויות יעשה מרד וידיח את ראה"מ. מלך או מושל חייב לדאוג לאזרחים שלו שיהיה להם חיים טובים עם כל מה שהציבור נצרך לו, כולל מזון, כלכלה, כבישים, תאורה, בריאות וכו'. האם פעם היה חסר כאן אוכל בחנויות? לי לא זכור. האם חשבנו פעם מי דואג לכל זה? יש כאן מישהו שאחראי לדאוג שיהיה כאן במדינה אוכל, האם לא מגיע לו תודה? אנחנו אומרים כל יום בתפילה "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור" ומיד אח"כ מוסיפים "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון", כי כך הוא סדר הדברים מכיון שה' הוא המלך של העולם אז ממילא הוא דואג למזון לכל מי שחי כאן בעולם.

שאלה: אם לילה אחד אין תאורה ברחובות, על מי מוטל האחריות לתקן את התקלה? **תשובה:** על ראש העיר. הוא לקח את האחריות לדאוג לתושבי העיר שיהיה להם תאורה כל לילה, וכאשר יש תקלה הוא צריך לדאוג שיתקנו אותה. האם קמת פעם באיזה בוקר והיתה תקלה בתאורה בחוץ? הרי אנו אומרים כל יום "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" אף פעם לא קרה תקלה שבוקר אחד בטעות השמש לא זרחה, האם אתה מכיר כזו מערכת שפועלת בעקביות בלי שום תקלות. מי מנהל את כל המערכת הזו, ומה המטרה שלו? הוא רוצה שנכיר אותו, שנהיה קרובים אליו, שנהיה קשורים איתו! האם אתה לא רוצה קשר עם מי שאחראי על כל העולם

שאלה: גדולי ישראל אומרים שהתקופה שלנו זה דור עיקבתא דמשיחא, והצרות שאנו עוברים זה חבלי משיח, מה היא ההכנה הראויה לקראת ביאת המשיח? **תשובה:** ההתכוננות לביאת המשיח צריכה להיות כמו אדם שמתכוון לקראת הנישואין, הוא מכין את עצמו לחיים אחרים, מחיים עצמאים לחיים משותפים, וזה מחייב ומגביל אותו לחיות בהתאם לבן הזוג. וכל אחד חפץ לינשא כיון שבזה האדם בא לידי שמחה אמיתית. ולכן גם מי שעד היום היו לו זמנים שבהם עסק בעניינים של עצמו ללא קשר עם הקב"ה, צריך להתחיל להכין את עצמו לחיים חדשים שבהם החיים שלו הם עם הקב"ה והעסק שלו יהיה רק בתורה ובקב"ה. מי שחסר לו ידיעות בסיסיות בתורה ומי שלא מעניין אותו כבוד שמים יצטרך לעבור זיכוכ כאשר המשיח יבוא, וטוב שעה אחת קודם. צריך להתרגל לאהוב להיות עם הקב"ה, לחשוב ולהתבונן בתורתו, בהנהגתו ובהשגחתו. חשוב לקב"ה שנחיה באהבה אחד עם השני, שנכבד אחד את השני, ושלא נכעס על אחרים. מי שמרגיש שהוא אינו מוכן לכל זה, עליו לדעת שעוד מעט כבר יהיה מאוחר ויכול להיות לו בושות חלילה. הדרך הנכונה להתכונן לכך, הוא ע"י עמל התורה, ולהשריש בתוכינו את אהבת ה' ע"י שאדם מתבונן כמה ה' דואג שיהיה לנו אוכל תמיד ושיהיה תאורה בעולם ושיהיה לנו אויר טוב, ובגדים, ושנוכל לעמוד על הרגלים, וכל שאר הטובות שהאדם מוקף בהם ערב ובוקר וצהרים. כאשר אדם מתבונן על זה מעט בישוב הדעת הוא מרגיש קרבת אלוקים, והקרבה הזו מייצרת אצלו תשוקה מי יתן וזה יהיה המצב התמידי שלי להיות קרוב לקב"ה, וממילא הוא מצפה לגאולה השלימה שבה תמלא הארץ דעה וידעו כולם את ה'.

שאלה: האם באמת יש דבר כזה הנקרא "טלפתיה"? **תשובה:** הרב דסלר כותב בספרו שידוע בטבע שיש מקרים של העברת מחשבות בין שני בני אדם אשר קשר של חיבה מחברם, והתקשרות זו היא שלא בדרך החושים ומעל למקום והזמן, וכן כתוב במדרש על הרגשת ד' את עם ישראל כמו קשר של תאומים שיכולים להרגיש כאב פיזי שקיים אצל אחד מהם, שכך הקב"ה אומר עמו אנוכי בצרה שחש ומרגיש את הכאב הגדול של עם ישראל, והחידוש הוא שבניסוי שנערך בשנת 1997 למניינם בשווייץ גילו שאף בחומר קיים המושג טלפתיה כאשר לקחו פוטון וחילקוהו והניחו אחד בקצה עיר אחת ואת השני בעיר אחרת, וכשגירו את אחד מהם, אזי השני החל להרגיש גירוי גם למרות המרחק האדיר ביניהם.

שאלה: רבים מבני עדות המזרח הם ממדינות במזרח התיכון, ומדינת ספרד זה באירופה, אז למה קוראים להם ספרדים ואף שהם ממדינות שונות? **תשובה:** שאלה זו שאל מלך ספרד את רבי עובדיה יוסף והוא ענה לו שהסיבה שכל מנהגי ההלכה מיוסדים על דעתו של הרמב"ם הספרדי בספרו יד החזקה שהוא הפוסק הגדול של כל עדות המזרח ואף שאנו ממדינות שונות וחלקם מאירופה האשכנזית, עדיין מכיון שאין אומתינו אומה אלא בתורתה לכן אנו קוראים ספרדים, כי אנו הולכים אחר פסקיו של הרב הספרדי.

שאלה: מה הדרך להרבות בידעת התורה? **תשובה:** כמובן שהשורש לידעת התורה הוא ללמוד ולחזור ולעמוד לסכם את הדברים שיצאו דברים ברורים. ולהתפלל למי שהחכמה שלו. אך מכיון שהכוחות מתמעטים מדור לדור, ובדורינו רבה החולשה של הריכוז והזיכרון, לכן העיצה המועילה לכך היא להשתדל לכתוב את מה שלומד. אולם רוב האנשים לא יכולים לכתוב את כל מה שלומדים, וגם לא מחצית ממה שלומדים. לכן העיצה היא שבסוף כל סדר לייחד עשר דקות או רבע שעה לכתוב ידיעה אחת חדשה שהתחדשה היום. דבר שלא ידעתי עד היום, והיום אני יודע את זה. אתה עובר בעניינים על מה שלמדת היום

ואתה מחפש איזה ידיעה חדשה התחדשה לי היום, עדיף ידיעה שגרמה לך להתפעלות, ואז אתה כותב מבואר בגמ' (או בתוס') דין פלוני או סברא פלונית, ואם זה ידיעה שגרמה לך להתפעלות אז תכתוב גם כן שהדין הזה יש בו חידוש כי בפשטות היה נראה כך וכך, אך בגמ' מבואר אחרת. וכך במשך הזמן תראה שנוסף לך הרבה ידיעות, וכן תראה שדברים שפעם היה נראה לך שזה כוונת הגמ' פתאום תראה שאפשר לפרש גם באופן אחר, וכך לאט לאט האדם מרבה בידיעת התורה, עד שיזכה ויהיה כמעין המתגבר ויפוצו מעיינותיו חוצה.

שאלה: רש"י בפרשתנו כותב תלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו 5 שנים שוב אינו רואה. כיצד ינהג בזמנו מי שלא רואה ברכה בלימודו? **תשובה:** להבנת דברי רש"י אמר הסטיפלער שהכוונה היא שלא רואה שום ברכה אבל אם יודע קצת משניות או אפי' קיצור שו"ע זה נקרא שרואה סימן ברכה, והוסיף ע"כ הרב שטינמן שבזמנינו עצם ההימצאות בתוך כותלי הישיבה אף כשלא לומד מגינה מפני הרחוב הפרוץ, בכזה מקרה רש"י לא דיבר. ובוודאי צריך להישאר בבית המדרש כדי שלא ייצא רח"ל לתרבות רעה. ולגבי אדם נשוי וודאי שצריך לבדוק כל מקרה לגופו והדבר צריך הכרעה של גדול בתורה.

שאלה: בפרשת השבוע מובא עניין של לשון הרע, מה יכול למנוע מאתנו לדבר לשון הרע מלבד ידיעת האיסור הגדול שבזה? **תשובה:** כתוב בחז"ל אדם שמדבר רע על חברו מלאכי השרת מדברים עליו רעות לפני הקב"ה, ומעט תורה שבידו נאבד, וכל התגברות מציל חלק מהמצוות, והסגולה הכי גדולה כותב הח"ח זה למי שזוהר ומתגבר לשמור על לשונו.

שאלה: ידועה הסגולה הגדולה שהזכירה כבר הראשונים ובראשם הרוקח לומר למנצח בצורת מנורה והיא סגולה גדולה מאוד, מהי הסגולה הזאת? **תשובה:** כתוב בראשונים שנחשב כהדליק את המנורה בבית המקדש ולא יקרה לו מקרה רע כל אותו יום ושכרו רב ועצום ולא שולט בו עין הרע ויהיה לו פרנסה ברווח ובשפע. רמב"ן אבודרהם חיד"א ועוד.

שאלה: מהי הדרך הנכונה מחז"ל לזכות לבנים ת"ח? **תשובה:** בפרשתנו מובא מעשה המנורה, ואיתא בשבת כג': הרגיל בנר הווי ליה בנים תלמידי חכמים ופרש"י על ידי נר מצווה של שבת וחנוכה בא אור התורה. איתא במדרש תנחומא ריש בהעלותך שחיבב הקב"ה שמן זית על כל השמנים והוא מצווה מן המובחר, וכן מובא בספר חסידים מעשה באדם שהאריך ימיו ולא מצאו לו שום זכות אלא שהיה מדליק בשמן זית בער"ש ולא בחלב. וכן בסידור האריז"ל הביא שיש להדליק שני נרות שבת משמן זית. והגר"א הקפיד מאוד בהדלקת נרות בער"ש בשמן זית. וכן כתב החיד"א שבמקום שמצוי שמן זית צריך להיזהר להדליק בשמן זית כדי לזכות לבנים המאירים בתורה שנמשלה לשמן זית. לכן מי שמחפש סגולה ענקית מחז"ל יקפיד להדליק נרות שבת משמן זית, לכה"פ שני נרות משמן זית ויזכה לבנים ת"ח. והנשים נוהגות אז לשפוך שיח לפני ה' שיזכו לבנים ת"ח משום שהוא עת רצון גדול מאוד לזכות בכך.

שאלה: בפרשתנו מובא על משה שהיה עניו מכל האדם אשר על האדמה. מהי ענווה? **תשובה:** לעשות הכל בצנעה, וכשעושה דבר בפרסום ובגדול זה מזיק. הסטיפלער היה מאוד מזהיר מכל פעולות וענינים שיש להם פרסום. והוא היה חוזר ומשנן שפרסום מזיק להצלחה בכל עניין שהוא. הנה לוחות ראשונות שנתנו בפרהסיא נשתברו ולוחות שניות שניתנו בצנעה נתקיימו. ולגבי פרסום בתוך בית המדרש זה טוב להיות מפורסם משום שנהנים ממנו בתורה, אבל מחוץ לבית המדרש זה רע. מרבי דב לנדא.

שאלה: ישנם רבים המקפידים לעשר שמן סויה וקנולה פעם נוספת למרות שבשאר דברים אינם נוהגים לעשר כשזה בהכשר טוב, מה טעמים? **תשובה:** היות ופולי הסויה אינם גדלים בארץ לכן אינם חייבים במעשר, ובעבר התקיים פולמוס גדול בשמן סויה וקנולה האם הוא מחוייב בהפרשת תרומ"מ כיון שהמיצוי של השמן נעשה בארץ אז יש שטענו שהוא גמר מלאכה ומחוייב ע"כ בתו"מ, ויש שטענו שגמר המלאכה הוא איסוף הפולים מהשדה שזה נעשה בחו"ל. ולהלכה דעת החזו"א ועוד פוסקים לחוש ולעשר את שמן הסויה בלי ברכה וכן נוהגים בחלק מוועדות הכשרות, אבל וועדת הכשרות של העדה החרדית נוהגת לא לעשר כלל את השמן, ולכך יש שמחמירים כהוראת החזו"א לעשר זאת שוב. ובזמנינו רוב השמן כבר מגיע מחו"ל כשהוא שמן וזה לכו"ע ל"צ לעשר וכיום מסומן על השמן האם הוא מיצוי מקומי או מהארץ. ישנן חברות שמייצרות בארץ ואת השמן שלהן צריך לעשר שוב למי שנוהג כחזו"א ושאר פוסקים שמחמירים. ולכאורה הוא עוד טעם לנוהגים לעשר כל דבר פעמיים כי ברוב המאכלים יש גם שמן שמצריך לאותן דעות לעשר שוב.

שאלה: בפרשתנו והמן כזרע גד. מה הדרך להתפרנס בכבוד? **תשובה:** ירמיהו הנביא הוציא לפני בני דורו את צנצנת המן, להראות להם ולומר כי אע"פ שכיום כבר לא יורד מן מהשמים אבל העיקרון והיסוד קיים תמיד, שכל שאדם בוטח יותר בקב"ה פרנסתו באה יותר בקלות. השתדלות לפרנסה זו חובה רק בתור מטלה ומשימה נקודתית והיא גזירת מלך - כמו הלכה, אבל אין שום קשר בין ההשתדלות לתוצאות בשטח. במקביל ניתנת ביד האדם בחירה איך לקבל את הנגזר עליו בדרך איסור או בדרך היתר. ומעמידים לאדם נסיונות אם עומד בהן, מקבל את עולמו דרך היתר, ואם לא אז בדרך איסור. ועיקר ההשתדלות זה מעשר שכתוב ע"ז שמתעשר, 'ובחנוני נא בזאת'. וברכת המזון בכוונה - 'ברכת ה' היא תעשיר', וכתב בחינוך שהמברך בכוונה לא יחסר לו מזונותיו כל ימיו בכבוד.

שאלה: ביום שני הקרוב הוא כ סיון מה שונה יום זה משאר הימים שבחודש? **תשובה:** יום זה הוא יום שנקבע כסכנה בגלל שנעשו בו פרעות גדולות ליהודים במסעות הצלב וכן בשנת ת"ח ויש שקבעו יום זה לתענית ויש שקבעו קינות וסליחות ליום זה. והובא במג"א, ותפקידנו ביום זה לכה"פ לא לערוך חגיגות וכדו', וכ"א ישאל לרבותיו בזה.

שאלה: כשאדם רוצה לעשות משהו שכן הזוג לא רוצה, איך יעשה זאת בצורה שתשאיר הכי פחות נזק? **תשובה:** ת/יאמר אני חייב/ת לעשות עניין פלוני וישאל האם זה קשה לך? ואם תאמר שכן יאמר אבל אני מרגיש שאני חייב את זה ולא יכול בלי זה וכו' ואז גם אם ההכרעה תהיה שלא כרצון הצד השני הוא יראה שאתה לא מזלזל בו וישאר הרגשה נעימה גם אחרי ההחלטה כי מתחשבים בצד השני רק זה קצת קשה.

שאלה: מה יכול לגרום לילד שלנו שיהיה מוכן להתאמץ שבוע שלם בתלמוד תורה? **תשובה:** אם שעת הלימוד עם האב תהיה חוויה מיוחדת של הרעפת המון אהבה אמון וכיף על כל ידיעה שהגיעה מהת"ת אז הילד יהיה מוכן להתאמץ להקשיב יותר בת"ת בשביל לחוות את החוויה הנעימה של הקירבה והאהבה הגדולה שקיבל. ויש להוסיף שבועדאי גם כשלא יודע כלום חייבים להרעיף אהבה והבנה ואמון בילד. ובמילים חמימות לעודד אותו שיהיה עוד יותר טוב, אם יידע אפי' קצת.

שאלה: מהי קלסטרופוביה? **תשובה:** קלסטרופוביה היא חרדה ממקומות סגורים, ואדם הסובל ממנה יחשוש להימצא בחלל קטן או מוסגר ללא חלונות או מעלית, והיא עלול לגרום לקשת של סיפטומיים גופניים המזכירים התקף חרדה, כגון דופק גבוה, זיעה, וחנק ממשי, ויש כמה סוגי טיפול לסובלים מכך.

שאלה: מה ההבדל בין ילד שפועל מרצון לילד שפועל מהכרח? **תשובה:** יסוד ההצלחה בחינוך היא בהבדל הדק לבין לגרום לילד לעשות משהו ובין לגרום לו לרצות לעשות משהו, עיקר החינוך הוא לא על מה הילד עושה או יעשה, אלא על איפה הרצון שלו, אל תחתרו למעשים אלא רק לרצון, לגרום לילד לרצות לשתף פעולה עם הרצון שלך ורק כך תצליח גם שהילד יעשה את רצונך וגם שהוא יעשה זאת מתוך הבנה ושמחה למלא את רצון אביו.

שאלה: מה גורם להתקפי לב, ואיך ניתן לצמצם באופן ניכר את הסיכוי ללקות בו ח"ו? **תשובה:** בדרך כלל זה נוצר מהצטברות של שכבות שומן בדופנות הפנימיים של העורקים, וזה נובע מתזונה לא בריאה שומנים מזיקים, והדרך הטובה ביותר לצמצם מאוד את הסיכון להתקפי לב או חסימת עורקים וכדו' היא להקפיד על תזונה נכונה ולהתמיד בפעילות גופנית ולהפיג את המתחים שחוו, וזה יכול להציל ולצמצם את הסיכון לכך.

הלכות

ויצעק משה אל ה' קל נא רפא נא לה. איתא בברכות יב: כל שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא. ולכן כשרואה מודעה להתפלל על מישהו חובה להתפלל.

ובעניין אמירת תהילים בלילה עבור חולה. הנה מצינו שאין לומר תהילים בלילה משום שמקפידים לא ללמוד מקרא בלילה, והאר"י החמיר בזה ע"פ קבלה כמובא במשנ"ב, ולרוב הפוסקים לאחר חצות אין בכך בעיה כלל. **נשים וילדים** וכן תמימי העם שאינם הולכים ע"פ סוד ואינם מסוגלים ללמוד משנה וגמ' מותר להם לקרוא תהילים בלילה אף לפי האריז"ל, ובהרבה מהפוסקים כתבו כשזה בעת צרה או כשמתפללים על חולה מותר לומר אף קודם חצות כיון שהוא דרך תפילה ותחנונים ואף לפי האר"י יהיה מותר, ויש להוסיף דה"ה בלילי שבת ויו"ט אין בזה בעיה כלל והתירו לכתחילה. כל הנ"ל מאשל אברהם. חיד"א. אורחות רבינו. ועוד רבים מהפוסקים.

חידות

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א-ב. מתאים גם לילדים: א. המתנבאים במחנה- אלדד ומידד. ב. העם בכה באזני ד' מי יאכילנו- בשר. ג. גם הוא חייב לעשות פסח- גר. ד. שבט שהיה מאסף לכל המחנות- דן. ה. כשבנ"י נפרדו מיתרו נסעו משם דרך שלושה ימים- הר סיני. ו. "___ בנסוע הארון ויאמר משה"- ויהי. ז. המנורה היתה עשויה כולה- זהב. ח. נסעו וחנו לפי תרועת ה- חצוצרות. ט. מי חייב בפסח שני? טמא. י. מי היה חובב? יתרו. כ. איזה אישה לקח משה לו לאישה? כושית. ל. מי היו תחת כל בכור? לוויים. מ. מה היה מאכלם של בנ"י במדבר? מן. נ. משה התפלל על מרים: "קל ___ רפא ___ לה" נא. ס. בנ"י שטחו את השלו ___ המחנה. סביב. ע. ביום היה על המשכן תמיד- ענן. פ. מה היה בארבע עשר לחודש השני? פסח שני. צ. מה עונשו של המדבר לשון הרע? צרעת. ק. אחד המאכלים שבנ"י התגעגעו אליהם- קישואים. ר. במה טחנו העם את המן? ריחיים. ש. כמה זקנים אסף משה? שבעים. ת. מה העבירו הלוויים על בשרם? תער.

חידות פרשת שבוע וחידות תורניות: א. בפרשה זוג מילים שמופיעות 5 פעמים באותו פסוק? ב. בפרשה 2 כלים שעשויים מקשה אחת? ג. בפרשה 'תקיעה' ולא בשופר? ד. איזה פסוק מהפרשה אומרים אותו לפחות שלוש פעמים בשבוע בבית כנסת? **חידון ידע תורני:** ה. מתי עדיף לאדם למצוא 100 ₪ ולא 200 ₪? ו. שני אנשים רוצים לטבול במקווה בשמיטה לאחד מותר ולאחר אסור. ז. משהו שבשימוש עדיין במקדש והנהנה ממנו לא מועל ומשהו שכבר ישן ובלוי והופסק שימושו במקדש הנהנה ממנו מועל. **תשובות:** א. פ"ח פיי"ט (בנ"י). ב. ריש הפרשה- מנורה פיי"ב "עשה לך שתי חצוצרות מקשה עשה אותם" ג. פיי"ח פ"ח

ותקעתם בחצוצרות. ד. ויהי בנסוע הארון וגו'. ה. המוצא שטר 100 נ"ה הרי אלו שלו. 2 שטרות של 100 (מקופל) חייב להכריז. ו. שביעית פ"ח משנה יא' מרחץ שהוסק בתבן או קש של שביעית מותר לרחוץ בו ואם אדם חשוב הוא – אסור. ז. קידושין נד' א' בגד"כ חדשים מותרים בהנאה כי לא ניתנה תורה למלאה"ש וא"א לחולצם מיד אחר העבודה. ובגד ישן הנהנה מועל.

חידות נוספות ששלח לי מו"ר הגאון הגדול משיירי כנה"ג איש צדיק ונדיר שהקב"ה שתל בדורינו בנש"ק והוא עצמו 'קדוש' מרן הגר"ז (וועלוועל) גולדווסר שליט"א : א. שאלה: היכן כל יום אומרים "עובד גבורתה"? ב. מתי "שלושה ספרים נפתחים" חוץ מראש השנה? ג. איך יכול להיות כלי טמא כמו נבילה במגע ובמשא והוא נטהר בלי טהרה במקוה (בלי לעשות כלום בכלי). ד. היכן מצינו שמונה שבתות ברציפות שאין אומרים אב הרחמים והזכרת נשמות? ה. מתי מברכים 'שהחיינו' על מה שעשינו בעבר לפני כמה ימים ומתי מברכין שהחיינו על מה שנעשה בעוד כמה ימים? ז. היכן מצינו בסידור 24 מילים בזו אחר זו המסתיימות באות ת. אחת מתחילה באות ב"ת וזו שאחריה לא. המילה הבאה אחריה מתחילה באות ב"ת וזו שאחריה לא. וחוזר חלילה. ח. איך אדם יכול לראות בלי עיניים ולשמוע בלי אזניים? ט. כמה שיר המעלות יש? י. בפרשה פסוק עם שלושים מילים? יא. בפרשה כי אשה כושית לקח מי עוד בתנ"ך מכוונה כושי [3 מקומות]? יב. היכן בגמ' מופיע הביטוי על הפנים? יג. איך יתכן חול שהולך ועף ואוכל ורואה ושומע? יד. "הבדלה" בפרשתינו. טו. פסוק מהפרשה שכולו נאמר בתוך מוסף של ר"ה? טז. פרשת בעלותך את הנרות: כמה קנים היו במנורה במשכן? יז. פסוק מההפטרה שאומרים כל יום בק"ש על המיטה?

תשובות: א. ובא לציון ומקבלין דין מן דין.. עובד גבורתה... ב. בשנה זו בשבת פרשת תרומה. ספר ראשון פרשת השבוע. ספר שני קריאת ראש חודש. ספר שלישי פרשת שקלים. ג. כתוב ברמב"ם כלי שהוא תקרובת ע"ז שביטלו טהור. ד. בשנה זו מפרשת משפטים [שבת מברכין] עד שבת פרשת שמיני [אבל בשבת שביעי של פסח אומרים אב הרחמים והזכרת נשמות]. ה. ביו"ט ראשון של סוכות מברכים שהחיינו בקידוש וקאי גם על עשיית הסוכה לפני כמה ימים כמ"ש בשו"ע, השנה ברכו שהחיינו בירושלים על קריאת המגילה בשחרית, וכתב הגר"ש דבליצקי זצ"ל בספרו פורים המשולש שמכוונים גם על מצות משלוח מנות ומשתה ושמחה שיקיימו רק ביום ראשון. ז. בקידוש לבנה אומרים ג' פעמים: ברוך יוצרך ברוך עושה ברוך קונך ברוך בוראך. ח. בחובת הלבבות שער חשבון הנפש שאפשר להגיע לידי רוח הקודש ויוכל לראות ולשמוע דברים שלא לידו. ט. 14 שיר המעלות ו 11 שיש למעלות. י. פ"ח פיי"ט. יא. שאול המלך ועם ישראל [הלא כבני כושיים] עבד המלך הכושי. יב. נדרים לא. זבינא על אפיה ופרש"י מקח רע שאין לו קונים ודומה שמונחת על פניו. יג. סנהדרין קח. יש עוף ששמו חול. יד. פ"ח פיי"ד. טו. פ"י פיי"י. טז. 6 קנים והנר האמצעי הוא לא קנה אלא מגופו של מנורה [רש"י פ"ח פ"ב]. יז. ויאמר ד' אל השטן יגער בד' השטן ויגער ד' בד' הבוחר בירושלים וגו'.

חידות לבוגרים: א. איזה מילה בת שלוש אותיות האות השניה היא עשר אחוז מהאות הראשונה, והאות השלישית היא עשר אחוז פחות מהאות הראשונה? ב. מספר בן שלוש ספרות שהספרה הראשונה והאחרונה ביחד הם שליש מהאמצעית ושום ספרה שם לא אותו הדבר? **תשובות: א.** קיץ. ב. 291.

חידות לשאל את הילדים: על הקיץ: א. איזה מילה קשורה מאוד לקיץ והיא נקראת ישר והפוך אותו הדבר? ב. איזה דברים דולקים הרבה בקיץ? ג. מה אוכלים בעיקר בקיץ? ד. במה משתמשים המון בקיץ? ה. איזה פרי הגרעין שלו שווה יותר מהפרי? **עוד חידה לילדים: ו.** מכר תוכי ואמר ללקוח זה תוכי שאומר מיד ובקול ברור כל מה ששומע. אחרי שבוע חוזר אפילו הגה אחד הוא לא הוציא. איך יתכן שהמוכר לא שיקר כלל?

תשובות: א. שמש. ב. מזגן מאוורר. ג. פירות קיץ כאבטיח וכו', קרטיבים וארטיקים. ד. במים. שותים המון. מתקלחים המון. ה. משמש - גוגואים. ו. התוכי חרש.

חידון משמעויות מילים לפרשת בהעלותך. י' משמעויות למילה מעלה. מעלה - יותר. "מבן חמש ועשרים שנה ומעלה" (במדבר ח כד). **מעלה - שינוי** "נפש כי תמעול מעל" רש"י: אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ויקרא ה טז). **מעלה - לשון מעילה.** מעלה באמון. קול ומראה וריח אין בהם משום מעילה (פסחים כו). **מעלה - חשיבות.** מעלה עשו ביוחסין. **מעלה - מדרגה.** חמש עשרה מעלות במקדש. **מעלה - לשון עלה.** הציפור דילגה מעלה הגפן למרחב הפתוח. **מעלה - משובח.** מצויין. **מעלה - מעלה עשן כל שהוא.** שם צמח מסממני הקטורת. **מעלה - יחידת מידת קור וחום.** 25 מעלות. **מעלה - יחידת מד זווית.** 180 מעלות.

מדור זה יש להימנע מלקרוא בשבת: רעיונות שנשלחו השבוע ובהם פתרונות לבעיות שהובאו בשבועות קודמים: א. טיפ: תינוק שלא אוהב להתקלח ובוכה וכו' יש בחנויות בעלי חיים שונים שצפים במים והילד מתחיל להנות פלאים ב. נתקלתם בחור בשרוול החולצה ואתם לא יודעים איך זה קרה אז הנה פתרון התעלומה כשתניחו את השרוול בצורה שבה אתם מוגהצים תגלו שהחור ממוקם בדיוק במקביל לכפתור כשמגהצים כך כמה וכמה פעמים החום יוצר חור מהכפתור לכן או שתסירו את הכפתור לצמיתות או שתגהצו בדילוג על הכפתור ג. יש טיפול מדהים לכף הרגל לעור קשה עזר גם למקרים קשים ניתן לקנות אצל 0534161863 משלוחים לכל הארץ ד. פתרון להרפס: אין תרופה מלאה להרפס (נגיף HSV), שכן הנגיף נשאר בגוף לכל החיים. עם זאת, ניתן לנהל התפרצויות באמצעות תרופות אנטי-ויראליות (כמו אציקלופיר), תזונה מאוזנת, הפחתת מתח, ושמירה על מערכת חיסונית חזקה. תוספי ליזין (L-Lysine) עשויים לסייע

בהפחתת תדירות ההתפרצויות. יש להיוועץ ברופא לפני טיפול כלשהו. **ועוד כתבו:** להרפס יש משחה בשם זובירקס ללא מרשם רופא, למרוח מיד שמתחיל לצוץ ולכאוב ה. טיפול טבעי לפטרת ציפורניים ביד: שמן עץ התה: מרח שמן עץ התה (מדולל בשמן נשא כמו שמן קוקוס) על הציפורן פעמיים ביום. **ועוד:** חומץ תפוחים: השרה את היד במי חומץ מדולל (1:1) למשך 15-20 דקות מדי יום. **עוד כתבו:** שום: מרח מחית שום טרייה על האזור למשך 30 דקות ושטוף. **ועוד:** שמירה על יובש: שמור על הציפורניים יבשות ונקיות, וגזוז אותם באופן קבוע. ו. גמילה ממלטונין בילד: הפחתה הדרגתית: התחל בהפחתת המינון בהדרגה (למשל, חצי כדור או פחות) במקום לעצור בבת אחת וכן חשוב שגרת שינה קבועה: קבע זמני שינה והשכמה קבועים, והפחת גירויים (מסכים, אורות) לפני השינה. נסה טכניקות כמו קריאת סיפור, מוזיקה מרגיעה, או תרגילי נשימה. חשיפה לאור שמש בבוקר עוזרת לווסת את השעון הביולוגי. תה קמומיל או ולריאן עשוי לסייע בהרפיה (בהתייעצות עם רופא). אם הילד מתעורר בלילה, נסה להרגיע אותו ללא תלות במלטונין. ז. בלוטה בעורף: בלוטת שומן (ליפומה) היא גידול שפיר של תאי שומן, לרוב לא מזיק. סיבות אפשריות כוללות גנטיקה, פציעות קלות, או גורמים לא ידועים. אם הבלוטה לא מפריעה, אין צורך בטיפול. אם היא גדלה, כואבת, או מפריעה אסתטית, ניתן לשקול הסרה כירורגית בהתייעצות עם כירורג. עקוב אחר שינויים בגודל, צבע, או כאב, וחזור לרופא אם משהו משתנה. אין טיפול טבעי מוכח להסרת ליפומה, אך תזונה בריאה ופעילות גופנית עשויות לתמוך בבריאות כללית. **ועוד כתבו:** בדיקת דם לא יכולה לתת מידע בזה רק ביופסיה! לכן ממולץ ללכת בדחיפות ליעוץ רפואי ח. רעיונות להוצאת ריח מארון בגדים: 1. אוורור: פתח את הארון והשאר אותו פתוח למספר שעות. 2. סודה לשתייה: הנח קופסה פתוחה של סודה לשתייה או שקית עם פחם פעיל לספיגת ריחות. 3. חומץ: הנח קערה עם חומץ לבן בארון למשך 24 שעות. 4. שמנים אתריים: טפטף כמה טיפות שמן לבנדר או עץ התה על כדורי צמר גפן והנח בארון. 5. ניקוי: נקה את פנים הארון עם מטלית לחה וסבון עדין, וודא שהוא יבש לחלוטין. ט. פתרון להורדת כתמים מבד סאטן ניסינו להוריד עם חומר להורדת כתמים קשים ולא עזר השפרצנו מסיר שומנים של סנט מוריץ וכבסנו וירד הכל (יש לנסות קודם במקום נסתר לראות את עמידות הצבע)

התורה חסה: בקשות עזרה וסיוע שנשלחו ע"י הקוראים, למי שיש פתרונות או רעיונות לשלוח ע"מ לסייע לציבור מתבקש לשלוח למייל שבסוף העלון והקב"ה יחזיר לו בכפלים: א. מחפש עצה לטיפול בפחד קהל ב. השארנו כביסה רטובה במכונת כביסה לילה אחד, ומאז יש מהמכונה ריח רע, לא עובר אחרי המון כביסות, ניסינו גם עם חומץ ולא עזר. ג. איך להוריד ממכנסיים חדשות דבק סנדלרים R21. ד. האם יש פתרון לנעלי שבת שמשחירים את הרצפה ה. אדם עם יתר נוזלים בגוף מה אפשר לעשות ו. יש לנו קומקום חדש שיוצר טעם לא נעים במים. האם יש פיתרון? ז. שמן זית מהפמוטים נשפך על משטח שיש לבן, נספג בשיש ונהיו כתמים- האם אפשר להסירם ואיך? ח. איך אפשר לאזן סוכר לאישה שלוקחת תרופות אך גם כך הסוכר לא מאוזן. ט. קריסה במערכת הלימפה, אשמח לקבל מידע ופתרון. י. קו "השבת אבידה" {לפי אזורים ברחבי הארץ}: 0733518192: הוקם ע"י אחד מבחירי עולם התורה מזכה הרבים **רבי יהודה זייציק שליט"א** מהישיבה שמגדלת דורות של תלמידי חכמים כנסת יחזקאל באלעד.

הגיגים המיועדים לאלו שיש להם תועלת

הרגע שאתה באירוע ובאמצע הביס הצלם בא לצלם, הפה עמוס עוד מהביס הקודם, אתה מנסה לעשות פה סגור + חיוך קל, התמונה בהתאם...

פתחתי צנצנת גפיעלטע פיש ופתאום אני מרגיש שהקציצות רועדות לי ביד. תפסתי פחד: מה קורה לי? מה הרעד הזה? - אבל לפני שהתקשרתי בדחיפות להזמין עזרה ראשונה, פתאום ראיתי את התאריך שרשום על הצנצנת ומיד נרגעתי. היה כתוב שם שזה מאלול.

מי אמר שקפה שחור מעורר, הנחתי אתמול ליד המיטה ועד עכשיו לא צלצל.

התחילה רשמית עונת המריבות על הטמפרטורות של המזגן

הרגע הזה שאתה מניח את הראש על החלון באוטובוס והחלון במצב רטט.

היתוש שעצבן אותי בלילות בקיץ שעבר, חזר פתאום. מעניין איפה הוא היה כל החורף.

בשבת הראשונה שאלו את החתן איזה בשר אתה מעדיף, גולש או לשון? הבחור לא התבלבל וענה: בוודאי, לשון. הרי זו גמרא מפורשת "תפוס לשון ראשון".

חיכיתי לאישתי בממתנה חצי שעה. עכשיו שהיא תחכה לי בממתין.

אני שוקל לשים תבלינים על הראש אם אני כבר בין כה מתבשל מהחום.

הרגע המעליב הזה שאתה מקליד את שם המשפחה שלך והמחשב מסמן קו אדום מתחת.

הרגע הזה שאתה מרים את היד להכות בסלח לנו, נזכר ששבת ומתחיל לסדר את החליפה בתנועות אוויליות.

הרגע הזה שנכנס לך זבוב לאף ואתה מפחד שיקרה לך מה שקרה לטיטוס.

הרגע הזה שחג מעליך זבוב בשבת ואתה מסתכל עליו במבט של נראה אותך גבר נשאר פה עד מוצ"ש...

יו יו סיני זה לא מה שזורקים אלא הטיפוף שעושים לפני.
המתח באויר ברגעים שלפני תחילת לכה דודי, איזה מנגינה נקבל הפעם.
 הרגע הזה שאתה נשאל באושר עד 'אפשר את העגלה' ואתה עונה כבר ביקשו ומשהו מלווה אותך מאחור ואתה מרגיש כאילו יש לך טסלה.
הרגע הזה בקידוש לבנה שאתה בוחן את האיזור במי לבחור להגיד לו שלום עליכם.
הרגע הזה שבו לקחת פיסת טישו מהחבילה וכל החבילה עלתה לקראתך
מישהו יודע מה שלום גדליהו עדיו לגדולות?
מישהו יודע איך מכוונים את השעון בשלט של המזגן...
הרגע הזה... שהחזן דופק להתחיל מוסף דר"ח, ויש אחד שבטוח שהציבור לא שמע, ודופק כזה בום שנופל לו העץ של הסטנדר...
הרגע הזה שאתה מגלה אחרי הסוגיא שה 'והתניא' זה בכלל בניחותא...
אנטישמים בעולם מאשימים את ישראל שבאמצעות ארגזי הסיוע היא מחדירה לעזה כמויות של וופל לימון.
מעניין למה לפלשתינים אין מחבלים בכירים שפתאום תוקף אותם שגוען והם הופכים את עורם ומתחילים לתמוך באוייבים שלהם.
חברים באופוזיציה מתנגדים לפיזור הכנסת. לטענתם, מכיוון שהקואליציה היא זו שגרמה למשבר, אז שהקואליציה בעצמה תתפזר. למה האופוזיציה גם צריכה להתפזר?
אבי המיועדת לשדכן אחרי הפגישה הראשונה: הבחור הזה לא מתאים לנו. הוא בא ממשפחה לא תרבותית: הוא סיפר לבת שלי שאצלם בבית מחזיקים פיתה עם פלאפל בידים ואוכלים אותה בלי סכין ומזלג.
הרגע הזה שאתה פוגש ברחוב מישהו שאתה מסופק אם הוא היה בחתונה שהזמנת אותו.
קיץ זה לא החום. זה הלחות.
הצעת יעול: כשאתה צריך שני טופסי 17 בקופת חולים, תבקש שיתנו לך טופס אחד 34.
יש שמועות כי הסנקציות נגד החרדים יכללו גם סעיף שכל היינות והבירות בכשרות מהדרין יסופקו בבקבוקי פלסטיק.
הגבאי שואל את האורח: אתה לוי? - לא, עונה האורח, אני שלישי.
אני רק שאלה: טעה ובכה על חלב שנשפך, חוזר לראש או שופך שוב ולא בוכה?
אין מתווה ויטקוף. יש מתווה שקוף לו.
בעקבות מחדל ניפוץ השמשה בבית המשפט העליון צפויות הפגנות המוניות נגד נשיא בית המשפט העליון תחת הכותרת: אתה הראש אתה אשם.
בכל בית יש את המגירה שמלאה במטענים מקולקלים בתקווה שיום אחד יחזרו לחיים.

לקבלת העלון באופן אוטומטי יש לשלוח מייל עם המילה 'הצטרפות' לכתובת זו alonalon+subscribe@googlegroups.com ולאחר מכן תקבלו הודעה, יש להשיב תשובה למייל שקיבלתם, ותקבלו אישור שצורפתם.

הודעות תגובות רעיונות פתרונות למערכת העלון יש לשלוח למייל זה 1@1alon.com ניתן להשיג בכתב גדול במייל הנ"ל.

כמו"כ ניתן להשיג את העלון בקובץ גליונות. בכל העלונים בשם הבית התורני. ובעוד קבצי עלונים. וכן בקול הלשון מקישים על מאגר השיעורים/עברית/תנ"ך/קובץ גליונות שלמה קולדצקי ומורידים מה שרוצים עלונים מהשבוע ומהחמש שנים אחרונות. במחשב ניתן להוריד בדרשו בבינינו ועוד, ע"ש: עלון קולדצקי. או עלון לשבת.

חדש ניתן לקבל את העלון בפקס לקבלת העלון בפקס יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמספרו 1010 ואז שוב 1

כמו"כ יהיה ניתן להשיג עלונים בבני ברק: צמוד לכניסה לתלמוד תורה כתב סופר מצד שמאל של הכניסה, בקופסה בפינה בחצר ברחוב סוקולוב 23.

העלון בכניסה לתלמוד תורה כתב סופר עולה סך של 30 אגורות לעלון (12 שקל לשנה, שקל לחודש ממוצע כי בביה"מ לא יוצא), אפשר לשלם מראש לכמה שבועות קדימה, אפשר לשלם לאחר השבת, את התשלום יש לשלם בקופה הצמודה. או ב'נדרים פלוס' - רשת הכוללים פרדס כץ-עלון, (שלוחה 2422). אפשר לשלוח משם הודעות. מי ששילם עבור כמה שבועות קדימה אין לנו התחייבות לספק לו עלון במידה ויהיה חסר רח"ל או שלא יצא עלון. הפצת העלון דרך המיל היא ללא תשלום, וכן התשלום הוא רק על לקיחת העלון

מהמקום הנ"ל ולא על צילום העלון באופן עצמאי (וכמובן שהמפיצים שלא לוקחים את העלון מהמקום הנ"ל ומפיצים באופן עצמאי ברור ופשוט שלא צריך לשלם). כל המפיצים הקבועים שרוצים להמשיך להפיץ את העלון נא לשלוח למייל הנ"ל את מקום הפצתם ובע"ה נפרסם אותם. תודה ויישר כח לכולם על זיכוי הרבים.

להלן מקומות שבהם ניתן להשיג את העלון: בירושלים: בישיבת מיר אצל הגאון הצדיק רבי דוד רוטשילד שליט"א. או אצל האדם הגדול והאהוב רבי אבי פרידנר שליט"א שהוא האדם הכי אהוב בדור ובפרט בישיבת מיר. או אצל הגאון הצדיק המופלא שאנשים גאים לגור בשכנותו רבי אליהו בכרך שליט"א בבית הכנסת זכרון אברהם רמות ג' ירושלים. עוד בירושלים בבית הכנסת 'בית מרים גיטל' מעלות דפנה, ניתן להוריד את העלון במדור עלוני שבת - עלון לשבת קולדצקי. **ניתן להזדפיס את העלון במודיעין עילית** בעמדת אוצר החכמה בביהמ"ד קהילת משך חכמה -רחוב משך חכמה 41 לכתוב עלון לשבת, בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. **בבית שמש:** בבית הכנסת אור אליהו אצל הרב הצדיק והטהור רבי נחום זכריש שליט"א שרק בשבת האחרונה כשהיה חולה הרגישו בציבור כמה שהוא חסר, עד שבלייל שבת ממש קרעו שערי שמייים לרפואתו וזה כ"כ הועיל עד שהוא קם לשחרית בנץ. ואצל הילד הצדיק אלימלך הכהן גליק, שמדפיס ומפיץ במסירות רבה את העלון בבית הכנסת בית אביי וכן מי שמגיע לקבל את העלון בביתו, הוא מביא לו במאור פנים ממש. **בביתר עילית:** בבית הכנסת שלום רב ברחוב שלום רב גבעה בי. **בהר יונה:** אצל רבינו שמחה שולמן שליט"א עמוד התווך של כל הצפון. **ברחובות** בישיבת מאור התלמוד אצל הבחור הגאון המופלא רבי יהודה רוזן שליט"א. **ברכסים:** אצל רבי יוסף המאירי שליט"א האור של עם ישראל. **באופקים:** אצל הבחור הצדיק והמופלא צבי המברסטון שליט"א פאר הגידולים של אופקים שרק פורח ועולה.. **בחריש:** במתחם בתי כנסיות בשכונת בצוותא. בבית הכנסת חניכי ק"ק תימן. **בפתח תקווה:** באור ישראל הגדולה והקטנה. באהל אברהם ובשירת מרים. בקהל חסידים. ביוצאי חברון. ובבני ישיבות שבפרי מגדים, ע"י רבי יואל פינהנדלר שליט"א. **בראשון לציון:** בישיבת עטרת שלמה. אצל הנ"ל: **עוד בראשון לציון:** ברח' דרור 21 /חפץ חיים 1, מניין 'בני תורה', חיידר ראשון לציון. **באלעד:** בתפארתה בחוף. ובישיבה של הרב אטינגר, בכולל של הרב פכטר, במאור שרגא באבן גבירול, ובאחיעזר ע"י רבי יואל פינהנדלר שליט"א. **בעפולה:** ניתן להשיג את העלון בעמדת אוצר החכמה בבית הכנסת המרכזי אהל משה - גבעת המורה עפולה - בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. **בעפולה עילית:** בביהכ"נ בני הישיבות רח' רש"י או אצל האיש שזכה דורינו להתכבד בו רבי אהרן קולדצקי שליט"א. **עוד בעפולה עילית:** בביהמ"ד דחסידי ויזניץ וכן בביהכ"נ בית ישעיה רח' יצחק שדה. **ברעננה:** בישיבת חייל אורייתא וכן בעלי מוהר 15 אצל הבחור החכם יאיר זכאי 0533100287, ואצל משפחת זכאי בטלפון: 052-6903395. **בבית שאן:** אצל רבי משה חדש בקהילת בית שאן החדש בבית הכנסת בראשות הרב יהושע ליב שכטר שליט"א. וכן אצל רבי יהונתן בכור - בית שאן. **בלונדון:** בסטמפורדהיל בית המדרש בעלז ברחוב Bethune 99 בכניסה לבית המדרש.